

ΝΟΥΜΑΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ-ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ-ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Δ.Π.ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΧΡΟΝΟΣ Γ'.

ΑΘΗΝΑ, Κυριακή

19 του Θεριότη 1905

ΓΡΑΦΕΙΑ: 'Οδός Οικονόμου αριθ 4 — ΑΡΙΘ. 133

ΣΤΟ ΣΗΜΕΡΙΝΟ ΦΥΛΛΟ:

ΕΡΜΟΝΑ: Άλλο πολιτικό γράμμα.

Α. ΒΕΛΕΛΗ: Πειραχτά και Σύντομα.

ΘΟΥΚΥΔΙΔΗ: Πρώτο βιβλίο (συνέχεια).

ΦΡ. ΔΕ ΣΑΝΚΤΙΣ: 'Ο Οδολόγος του Δάντη (συνέχεια).

Ρ. Ε. ΡΑΒΟΛΙΝΙ: 'Η 'Ιλιάδα στην 'Ελλην. γλώσσα του λαού.

ΣΠΗΛΙΟΥ ΑΝΘΙΑ: Ρουμπίνα ή αλιβάνιστη (δήγημα).

Μ. Γ. ΠΕΤΡΙΔΗ: 'Η ζωή στο Καστελλόριζο. — Τὸ νησάκι μας.

ΞΕΝΗΤΕΜΕΝΟΥ: Οἱ ἔμποροι καὶ ἡ πελατεία τους στὸ ἐξωτερικόν.

ΠΟΙΗΜΑΤΑ: Εἰς. Δεσφινού. Γ. Περναλίου, Ρ. Φιλύρα, Γ. Ζουφρέ.

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΑ — Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ — ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ.

ΑΛΛΟ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΓΡΑΜΜΑ

Ἀθήνα 12 τοῦ Θεριότη 1905

Ἀγαπητὲ φίλε,

Στὸ σημερινὸ φύλλο τοῦ «Νουμά» διαβίχα ἓνα πολιτικὸ γράμμα ποῦ σοῦ γράφουν ἀπὸ τὴν Κέρκυρα. Δὲν ἔχω τὴ διάθεσιν νὰ συζητήσω ἂν ἡ κρίσις ποῦ βγάζει ὁ κ. Κ. Θεοτόκης γιὰ τὰ πολιτικὰ πρόσωπα εἶναι ὅπως διόλου δίκαια καὶ βάσιμη, μὰ ἐπειδὴ ἀναφέρει στὸ γράμμα του μερικὲς γενικὲς ἀρχὲς ποῦ δὲ μοῦ φαίνονται σωστὲς ἢ τουλάχιστον καλὰ ἐξηγημέναι, ξεθαρεύομαι νὰ σοῦ γράψω καὶ ἐγὼ δύο λόγια σὰν εἶδος ὑπερόγραφου.

Ὁ κ. Θεοτόκης (ποῦ μὲ τόση μαέστρια σταύρωσε τὸ Διονυσίδωρο στὸ δυνατό του διήγημα τὸν «Ἀπελλῆ») θέλει νὰ ἔχη ὁ λεύτερος ἄνθρωπος (βαρυνθεὶς ριζωμένη τὴν πίστη στὴν ἰσότητά τῶν ἀτόμων καὶ στὴν ἀπλότητά τοῦ λαοῦ) καὶ φαίνεται νὰ πιστεύῃ πῶς ἡ δημοκρατία εἶναι γράμμενο νὰ σώσῃ τὴν ρωμισμένην. Εἶναι λογὴς λογῆς ἰσότητες ἀτόμων-νομικῆς, πολιτικῆς ἢ συνταγματικῆς, κοινωνικῆς. Ἡ Γαλλικὴ Ἐπανάστασις τίς ἤθελε ὅλες καὶ τσαλαπατώντας τὴν ἀριστοκρατικὴν ἱεραρχία τοῦ καιροῦ τῆς πάσχιζε νὰ φέρῃ τὴν κοινωνία στὸ ἰσοπέδιωμα καὶ στὴν ὀριστικὴν ἰσορροπία ποῦ ὀνειρεύτηκε γενικὰ καὶ κάπως πρὸ φιλοσοφικῶς ὁ Sebastian van Storch γιὰ τὸ τέλος τοῦ κόσμου. Ὁ «περήφανος χαρκατῆρας τῆς φυλῆς μας» μὰς ἔφερε καὶ ἐμὰς νὰ γυρέψουμε ὅλες τίς ἰσότητες καὶ ὅλες τίς λευτεριὰς καὶ καθὼς φρονεῖ ὁ κ. Θεοτόκης εἶναι πιθανόν πῶς δὲ θὰ σήκωνε τὸ ρωμαϊκὸ καμιά ἀριστοκρατία ἢ κοινωνικὴ ἱεραρχία — ἡθικὴ ἢ ἀνῆθικη — τυφλωμένο ἀπὸ

τὴ μεγάλη, τὴν ἀρχαία λατρεία τοῦ «τί εἶσαι σύ; καὶ τί εἶμαι ἐγώ;»

Δὲ θὰ φιλονικῶ γιὰ τίς νομικὲς ἰσότητες. Εἶναι δίκαιο καὶ ἀπαραίτητο γιὰ τὸν ὄργανισμό τῆς πολιτείας σήμερα, νὰ εἶναι τὰ ἄτομα ἴσα μπροστὰ στὸ νόμο καὶ νὰ μοιράζεται ἡ δικαιοσύνη μὲ τὰ ἴδια ζύγια σὲ ὅλους. Ὡς τόσο τίς συνταγματικὰς καὶ μάλιστα τίς κοινωνικὰς ἰσότητες θὰ εἴτανε, θαρρῶ, πολὺ πρὸ κερδισμένη ἢ Ἑλλάδα ἢ δὲν τίς εἶχε κυνηγήσει ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τῆς πολιτικῆς καὶ ἔθνικῆς τῆς ζωῆς.

Κανένα ἄτομο δὲν εἶναι ὅμοιο μὲ ἄλλο — ἀλλ' ἂν δὲν εἶναι ἄτομο ποῦ τὸ ἴδιον νὰ μὴν ἀλλάξῃ ἑαυτοῦ καὶ τόσο ποῦ νὰ κατανατῇ νὰ μὴ μοιράζῃ πρὸ καθόλου μὲ τὴν ἀρχικὴν του μορφή. Κι ἂν τὰ ἄτομα δὲν εἶναι ὅμοια, δὲν εἶναι καὶ ἴσα — στὴ δύναμη, στὴν ἐνέργεια, στὴν καπατσούνη. Ἀπὸ αὐτὸ πρέπει νὰ συμπεράνῃ κανεὶς ὅτι μερικὰ ἄτομα θὰ ἔχουν περισσότερα κοινωνικὰ δικαιώματα ἀπὸ ἄλλα γιὰτὶ δουλέψαν περισσότερο, γιὰτὶ ἔχουν περισσότερη γνώση, γιὰτὶ πολέμησαν τὸν κοινὸ ἐχθρὸ καλῆτερα ἀπὸ ἄλλους. Κι ὅταν αὐτὰ τὰ προτερήματα κατανατῶν κληρονομικὰ μερικῶν οἰκογενειῶν τότε γεννιούνται οἱ καλὲς ἀριστοκρατίες ἐκείναις ποῦ ἔχουν πολιτικὰ προνόμια καὶ καὶ ποῦ ξέρουν πῶς χρειαζέται νὰ κυβερνήσουν τὸν τόπο τους.

Ἄμα λευτερωθήκαμε ἀπὸ τὸν Τούρκο τέτοια ἀριστοκρατία χρειαζομένη ὁ ἑλληνικὸς λαὸς γιὰτὶ κείνος εἴταν ἄμαθος, ἀνέτοιμος γιὰ ἰσότητες καὶ λευτεριὰς ποῦ προϋποθέτουν κοινωνικὰ ζετυλίγματα πολυκαίρινα καὶ πολιτισμὸ κάπως προχωρημένο. Μπορούσαμε τότε νὰ φρεϊάσουμε μὲ λογικὴ καὶ ὀφέλιμη ἀριστοκρατία μὲ τοὺς Φαναριώτες, τοὺς ἡρώους τοῦ Σηκωμοῦ, καὶ τὴ βενεζιάνικη ἀριστοκρατία ποῦ εἶχε μορφωθῇ στὰ Ἑφτάνησα. Αὐτὸ δὲν ἔγινε γιὰ πολλοὺς λόγους ποῦ δὲ θὰ ζετᾶσω ἐδῶ μὰ πρὸ πάντων ἀπὸ τὴ βία ποῦ δεῖξαμε σὲ ὅλη μας τὴν πολιτικὴν ζωὴ ἀπὸ τότε ποῦ ξεσκλαβωθήκαμε καὶ πρωτῆτερα ἀκόμη. Θὰ ἔλεγα μάλιστα πῶς εἴτανε μεγάλο λάθος ν' ἀρχίσῃ ὁ Σηκωμὸς στὰ 21 ἀντὶς νὰ περιμένῃ τὸ ἔθνος ἴσαμε τὴν ἐποχὴ τοῦ 48 τότε ποῦ καὶ καλῆτερα ἐτοιμασμένο θὰ εἴταν καὶ θὰ ἔβρισκε πρὸ συστηματικὴν συμπάθεια ἀπὸ φιλελεύτερη — καὶ ὄχι μόνο φιλελληνικὴ — Εὐρώπη.

Κ' ἐπειδὴ κοινωνία δίχως βαθμούς καὶ κυβερνητικὰς τάξεις δὲ στέκεται, γι' αὐτὸ ἔχουμε σήμερα τὴν ἀριστοκρατία ποῦ μὰς ἔφτεισαν οἱ ἀκαπίστρωτες ἰσότητες — δηλαδὴ τοὺς βουλευτάδες καὶ τοὺς χρηματιστάδες. Κι ἀπὸ ὅλες τίς ἀριστοκρατίες ἡ καλλία τίς ὀλιγαρχίες, ἡ πλουτοκρατία καὶ ἡ βουλευτοκρατία εἶναι βέβαια οἱ ὀλιγώτεροι βάσιμοι, οἱ πρὸ ἀνῆθικες καὶ οἱ πρὸ ψεύτικα φιλελεύτεροι.

Πολιτικὸς λοιπὸν ποῦ δὲ νοιώθῃ πῶς τὰ πολι-

τικὰ συστήματα εἶναι λόγια μόνο ὅσο δὲ βασίζονται σὲ κοινωνικὰς πραγματικότητες, δὲν μπορεῖ νὰ κυβερνήσῃ καὶ νὰ μορφώσῃ τὸν τόπο του. Γιὰτὶ παρὰ πᾶν ἂν ὅλα ὁ ἀληθινὸς πολιτευτὴς εἶναι δασκαλὸς τοῦ λαοῦ, καὶ σὲ λαοὺς ποῦ εἶναι στὰ νιάτα τους ἀκόμα χρειαζομένη δασκάλου ἀνοιχτομάτης, ἴσοι, σκληροὶ κάποτε. Τέτοιους δασκάλους δὲν εὐτύχησε ἀκόμα νὰ δῇ ἡ Ρωμισμένη ἂν καὶ ἴσως τοὺς εἶχε καὶ τοὺς ἔχει ἀνάγκη παρὰ πᾶν ἀπὸ κάθε ἄλλο ἔθνος. Ἀς μὴν ξεχνῶμε πῶς ἡ τούρκικη σκληρὴ μὰς κληροδότησε τὴν φτώχεια καὶ τὸ ψεῖμα καὶ πῶς ὅσο δὲ βρίσκεται μὲ ὀλιγαρχία ἄξια νὰ διδάξῃ στὸ λαὸ τοὺς νόμους τῆς δουλειᾶς καὶ τῆς ἀλήθειας, θὰ παραδέρνουμε στὴν ἴδια κακομοιρία, τὴν ἴδια ψευτοζυγνᾶδα, τὴν ἴδια ἀδυναμία καὶ ἀνελευτέριαν ποῦ μὰς χτικιάζουν καὶ μὰς πεδικλώνουν τώρα καὶ τόσα χρόνια.

Ἄν ὁ μακαρίτης Σόλωνας ζήναζοντανε τώρα, πολὺ φοβόμην πῶς θὰ τὸν ἐπικνε πάλι ὁ παλιὸς του θυμὸς:

αὐτοὶ δὲ φθείρειν μεγάλην πόλιν ἀφραδέησιν
ἄστοι βούλονται χρήμασι πειθόμενοι,
δήμου δ' ἡγεμόνων ἄδικος νόος...
οὐδὲ φυλάσσονται σεμνὰ θέμεθλα Δίκης
ἢ σιγῶσα σύνοιδε τὰ γινόμενα πρὸ τ' ἰόντα,
τῷ δὲ χρόνῳ πάντως ἤλθ' ἀποτασσομένη
τοῦτ' ἤδη πάτη πόλει ἔρχεται ἔλκος ἀρυκτον
εἰς δὲ κακὴν ταχέως ἤλυθε δουλοσύνην,
ἢ στάσιν ἐμφυλον πόλεμόν θ' εὖδοντ' ἐπαγείρει.
... τῶν δὲ πενιχρῶν
ἱκνοῦνται πολλοὶ γαίαν ἐς ἀλλοδαπήν
πράθεντες δεσμοῖσι τ' ἀεικέλοισι δεθίντες.
οὕτω δημόσιον κακὸν ἔρχεται οἰκαδ' ἐκίστω.

Ταῦτα διδάξαι θυμὸς Ἀθηναίους με καλεῖται

Ἐλπίζω νὰ μὴν παρεξήγησα τίς ἰδέαις τοῦ κ. Θεοτόκη. Κι ἂν ἀποφάσισα νὰ σοῦ γράψω, φίλε Νουμά, τὰ λίγα τοῦτα λόγια δὲν εἶναι γιὰτὶ θάρρεψα πῶς σοῦ ξεφούρνισα πρωτότυπους λογισμοὺς ἢ καμιά καινούρια ρετσέτα γιὰ νὰ σωθῇ τὸ Ρωμαϊκόν, μὰ γιὰτὶ ἀξίζει, νομίζω, νὰ λέμε καὶ νὰ ξαναλέμε καθαρὰ πῶς εἶναι τὰ πράγματα, καὶ ἔτσι νὰ μὴ γελοιοῦμαστε ὁλοένα ἀπὸ τὰ λόγια.

ΕΡΜΟΝΑΣ

Φίλος: «Καὶ μορεῖς λὲς πάντα νὰ εὐχαριστᾷς τὰ κορίτσια μὲ τὰ προμαντέματά σου;»

Μοιρολόγος: «Ναί! ὅλο τὸ πᾶν εἶναι νὰ τοὺς λέω πῶς εἶναι γιὰ νὰ παντρευτοῦνε!»

«Ἡ λάσπες θάνατι ἢ σκόνη δλο τὸν καιρὸν, μωρμούρις ὁ ἀπαισιόδοξος.

«Μὰ κοίταξε τί εὐλογία, παρατήρησε ὁ αἰσιόδοξος, ποῦ ποτὲς μαζὶ δὲν εἶναι καὶ λάσπες καὶ σκόνη!»